

oprostiti. Kder ubožec hrane dobiva, mora tudi pri delu pomagati, če je za to. — Otroci pred dovršeno šolsko dobo, ubožci z nagnjusnimi boleznimi ali če pred njimi ni varno, se po hišah pošiljati ne smejo. (§. 13.)

2. Komur gre stalno preskrbljevanje, ima pravico do potrebne hrane, obleke, strehe in v bolezni zdravnikove pomoči, zdravila in postrežbe, za kar skrbi srenja, če ni kdo drugi dolžen za to skrbeti. Pri otrocih, ki so v preskrbljevanju, se mora tudi za vzrejo skrbeti. (§. 9.) Nasprotni pa ima srenja pravico določiti, kakošna pomoč da ubožcu gre, in ubožec nema pravice tirjati, s katero stvarjo da se mu naj pomaga. Navadno se ne pomaga v denarjih, ampak s stvarmi, katerih ubožec ravno potrebuje. (§§. 10. 11.) Če srenja dolžnosti ne stori, ne more sicer ubožec pravde začet, marveč se mora pritožiti po srenjskem pritožnem teku (§. 11.), toraj zdaj (če se namreč po dež. zboru ravno sklenjene premembe srenjskega reda potrdijo) pri županu, od ktere gre pritožba na okr. glavarja.

3. Osebam, ki so še za delo, ne pripada podpora iz ubožne blagajnice (razun v nujni sili). Če se je bati, da bo kdo zanikarno zapravil svoje premoženje in tako sebe in svoje v siromaštvo pahnil, ter potem srenji nadleže delal, naj srenja po §. 273. obč. drž. zak. to sodnji naznani, da ga kot zapraviljivca izreče in mu skrbnika postavi (§§. 14. 16.)

4. Vsaka srenja si mora vse pripraviti, kar je za preskrbljevanje njenih ubozih potrebno (§. 22.); v ta namen se pa sme tudi več srenj istega okrajnega zastopa združiti (§. 23.) V tem slučaju se morajo pogoditi med sebo: kako da se bodo stroški vkupnega preskrbljevanja ubozih našli, kako porabile ubožnice in ustanove, ki pripadajo eni ali drugi združenih srenj itd. Ta pogodba je po polit. okr. gosposki deželni vladi izročiti.

Stroški za ubožne zadeve v srenji se dobivajo: a) iz dohodkov od glavnice, ki se srenji za uboge sporoči, in iz dohodkov od dobrodelnih vstanov v srenji; b) iz daril in sporočil, ki so se za uboge v srenji napravile; c) iz postavnih prihodkov in d) iz dobrovoljnih prineskov (§. 24.) Med postavne prihodke srenjske ubožne denarnice spada:

a) enprocentni davek od premakljivih in nepremakljivih stvari, ki se po prostovoljni javni dražbi prodavajo;

b) zneski, ki se po kazenskih in drugih postavah ubožnemu zavodu prisojajo; slednjič tudi globe (Strafbeträge), ki so se dosle župnijskemu zavodu za uboge ali pa deželnemu zavodu za obdelovanje zemljišč oddajale (§. 30.)

Dobrovoljni prineski so nabire, ktere zamore srenja po §. 32. napraviti, toda le tako, da se nihče ne sme siliti. —

Dobro je pomniti, da to vse velja edino le za srenjske ubožne naprave, ne pa za farne;

zatorej tudi postava veleva, da, če s temi dohodki srenja ne shaja, skrbi za ostanek tako, kakor za srenjske potrebe.

Vsi ti dohodki se stekajo v ubožno kaso, ki ima svojo posebno upravo, ter se mora vsako leto o stanju ubožne blagajnice prav tako račun napraviti, kakor zastran srenjskih stroškov (§. 25.). Vse, kar se le sploh „za uboge“, „za ubožni fond“ itd. sporoči in nema bolj določenega namena, pripada srenjski kasi za uboge (§. 26.)

Iz tega pa sledi, da je treba paziti, kadar se sporočila delajo, komu da namreč kdo kaj sporočiti hoče: farnim (župnijskim) ali pa srenjskim ubožcem? Če ni v sporočilu naravno izrečeno, da je kaj župnijskemu zavodu za uboge namenjeno, gre to v srenjsko blagajnico za uboge.

5. Še drugih dohodkov zamore srenjski zastop za ubožno blagajnico najti, ako n. pr. za podeljenje domovinske ali občanske pravice (Bürgerrecht), kakor tudi ob posebnih svečanostih in prigodkih davek za ubožno blagajnico naloži (§. 31.) Drugi odstavek tega §. je prav nevaren, ker zamorejo liberalni srenjski zastopi marsikterih sitnob cerkvenim zastopnikom delati.

Beračenje se ima ubraniti in srenje so dolžne po policijskih predpisih berače odganjati. Če se srenjčan na beračenju zasači, je brz stan njegovega premoženja pregledati in po tem po tej postavi z njim ravnati. S tujimi berači je po postavi postopati (§. 33.) — Ktera srenja se tega ne drži in drugim srenjam stroškov dela, ker svojih ubožcev ne preskrbuje ali beračem potuho daje, je dolžna dotičnim poškodovanim srenjam stroške povrniti. To odločijo na pritožbo politične oblastnije (§. 34.)

Da §. 29. naravnoč farne ubožnice izjema in za nje posebnih predpisov obeta, smo že v prvem članku pokazali.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Ali je dobro in koristno, deteljo strnišnico v onem letu, v katerem se je bila posejala, popasti?

Pridelek raznih deteljnih plemen je v raznih krajih po raznih vremenskih razmerah zelo različen. V toplejših krajih našega cesarstva daje detelja že prvo leto precej obilno košnjo, potem pa še prav dobro pašo. V hladnejših krajih košnja popolnoma odpade in še paša ni kaj prida.

O tem pa, ali se sme detelja strnišnica popasti, so misli kmetovalcev različne, in toraj ne bode odveč, o tem prašanju nekoliko natančneje spregovoriti.

Znano je, da navadna detelja daje glavni pridelek v drugem letu; mora se toraj posebno na to odgovoriti: ali paša na detelji strnišnici v

prvem letu glavnemu pridelku drugega leta koristi ali škoduje?

Da se more na to prašanje pravi odgovor dobiti, je treba pri naravi te rastline začeti.

Mlada detelja je posebno v začetku kaj nježna rastlina; korenine so tanke in nadzemeljni del obstaja iz glavnega debla in k njemu spadajočih listov. —

Na stanje rastline v jeseni je toraj od velikega upliva, ali je bila detelja med katero drugo žito posejana, med katero in kako gosto i. t. d.? Ker je pa pravilo in navada, da se detelja med drugo žito seje, toraj o čisti njeni setvi ne bomo govorili. —

Če je bila detelja med rž ali ječmen, med oves ali kaj drugega vsejana, je na tem veliko ležeče, ali je to žito gosto ali redko stalo, ali je bilo visoko in bohotno, ali nizko in slabo.

Kakor so tedaj bile te razmere in kakoršno je bilo vreme, po tem se tudi stanje detelje ravna, potem ko se je žito, med katero je bila posejana, poželo. Vrh tega je tudi še mnogo ležeče na zemlji, potem ko se je žito iz njive spravilo. Če je zemlja rahla in rastline deteljne še nježne, se more po paši res velika škoda napraviti, ker se rastlinice izdirajo in poteptajo. Če je pa detelja že močna in zemlja kakor gre trdna, se more s tem, da se detelja pusti rasti, to je, če se ne popase, deteljnemu pridelku veliko škodovati, kajti v tem slučaju rastejo stebela daljša in daljša, včasih celo do cvetja, in stebelni popki in postranske vejice se ne nasadijo. Če se pa detelja o pravem času in na pravi način popase, se nasad stebelnih popkov in postranskih vejic pospeši in je toraj priporočati. S tem, da se glavno steblo odstrani, se sok primora v listnih kotičih nove popke poganjati, in v jednaki meri se tudi koreninski popki zarezajo. Če se toraj gnanje stebela na viš prepereči in sicer večkrat in o pravem času, se že jeseni deteljna rastlina kolikor mogoče popolnoma obraste, t. j. koreninski vrat obda veliko število na vse strani rastočih koreninic, in rastlina je obvarovana, da ne pozebe, in ko spomladi na novo požene, je deteljna njiva gosta, prazni prostori, ki jih je žito, med katero je bila detelja posejana, naredilo, kolikor mogoče izpolnjeni, in plevel se ne more na njih zarezati.

Če se pa detelja jeseni ne popase, in je vrh tega v prav bohotnem stanju in se je le enkrat pokosila, se v drugem letu ne bode nikdar tako gosto in široko zarasla.

Iz vsega tega pridemo toraj da sklepa, da je koristno in dobro, deteljo v prvem letu popasti, ako se to o pravem času in na pravi način zgodi.

Kar zadeva pravi čas, se naj ne začne prejšnji, nego da so se rastlinice že do dobrega razvile in da je zemlja do prave trdnosti prišla. Po tem je treba še na to gledati, da ovce deteljišča preveč ne popasejo in ne ostanejo tako dolgo na

njem, da je že popolnoma golo. Potem se mora njiva po prvi paši tako dolgo pustiti pri miru, da se nove postranske vejice popolnoma razvijejo. Slednjič se ne sme živina tako dolgo na njo zaganjati, da brž po zadnji paši mraz nastopi. Rane odgriznenih stebel se morajo pred nastopom prvega mraza zaceliti.

Ovčarji seveda niso ljudje, od katerih se more razumna paša na deteljiščih pričakovati; navadno ne prašajo dosti po koristi posestnikovi, ampak le po lastni. Zato se tako pogosto po žetvi nahajajo deteljišča s hlevnim gnojem potrošena, pod katerim se detelja bohotno razvija, kar pa ji posebno pri mnogem in velikem snegu po zimi več škoduje, kakor koristi. Treba je toraj na ovčjo pašo več pozornosti obračati, kajti krivo porabljena vso korist v škodo preobrača.

(„Pr. Ldw.“)

Gospodarske skušnje.

Požlahtnovanje češplje.

Navadno se domače češplje ne požlahtnujejo in za daljno nasajanje le koreninski izrastki rabijo. Izvrstni in dalječ po svetu znani sadjerejec dr. Lukas je pa poskusil češplje tudi požlahtnovati in sicer s cepiči od navadne domače češplje. Tako požlahtnjena drevesa bolj bujno rasejo, pa tudi debelejši in okusnejši sad prinašajo. Morda hoče kdo naših častitih bralcev to skušnjo napraviti.

(„P. Ldw.“)

Prost in lahek pomoček zoper mrčes.

Neki vrtnar, ktereга hiša je podgan in miši vsa živa bila, je svojo klet trgovcu v najem prepuštil, ki je v nji skladišče za petrolej imel. Kmalu so podgane in miši zginole, odkar je bil petrolej v kleti. Tako je vrtnar tudi začel grêde po vrtu z vodo polivati, ktera je stala v sodih, v katerih se je petrolej prej branjeval. In res so v kratkem vsi polži iz sočivja preminoli. Pozneje je z vodo nekoliko petroleja pomešal in v svoje veselje videl, kako so ogerci, gosenice in drugi taki škodljivci iz vrta preminjevali. Skušnja ni draga. —

Žiške iz žitnice spraviš, ako obesiš v bližnjavi kako ovčjo kožo. Žiški se preselijo v krzno, ktero se potem pazljivo vzame, potem na dvorišču kokošim iztepe, zopet na prejšnje mesto obesi in v kratkem zopet iztepe.

Štajerski dež. zbor.

XVI. seja 13. okt. Poslanec Bärnfeind vpraša vlado, kaj da misli storiti, da ne bodo hranilnice v prihodnje od vloženih denarjev več dajale v trgovino bankam in drugim denarnim zavodom, kakor je po štatutih dovoljeno. Posla-